

СТАНОВИЩЕ НА КТ „ПОДКРЕПА”

**Относно: Проблеми в икономиката и конкретни
решения за тяхното преодоляване**

„Каква България искаме?”

гр. София, 05 април 2017 г.

Съдържание

I Общи трудови права.....	3
II Търсене и предлагане на труд.....	5
III Данъчна политика.....	6
IV Политика по доходите	7
V Социално осигуряване и подпомагане	8
VI Международни търговски договори	9
VII Безопасност на храните.....	10
VIII Висше Образование	10
IX Водоснабдяване и канализация.....	13
X Горско стопанство.....	16
XI Държавни служители	16
XII Енергетика.....	17
XIII Здравеопазване	18
XIV Култура.....	22
XV Лека промишленост	25
XVI Металургия	25
XVII Образование	25
XVIII Отбрана	29
XIX Селско стопанство.....	29
XX Строителство	31
XXI Транспорт	31
XXII Хидромелиорации.....	32
XXIII Химическа индустрия.....	34
XXIV Хранителна и питейна промишленост	35

I Общи трудови права

1) Подобряването на ефективността на социалния диалог между синдикатите и работодателите на всички нива – национално, отраслово/браншово и фирмено, е ключов за просперитета на икономиката и социалния статус на българските граждани. В тази връзка особено значение има въвеждането на общовалидност на отрасловите и браншовите КТД. Разпространение на договорености на браншово ниво, касаещи работните заплати – бойкотирането на преговорите за МОД 2017 и настояванията на национално представителните работодателски организации да няма МОД и да се договарят механизми и параметри на браншово ниво, които да важат само за членовете на браншовата работодателска организация, ще доведе до отказ на работодатели да членуват в тези организации, а от там и до намаляване на предприятията, за които важат тези договорености.

Предложение:

- **Промяна в Кодекса на труда чрез въвеждане на общовалидност на постигнатите договорености в ОКТД/БКТД между социалните партньори в съответния отрасъл/бранш, като минимални и задължителни за този отрасъл/бранш, без да е необходима конкретна санкция или акт на министъра на труда и социалната политика.**

2) Към момента, независимо че в КТ се предвижда санкция под формата на обезщетение за причинени вреди от виновните работодатели, които не изпълняват задълженията си за преговаряне или за предоставяне на информация, тази отговорност е трудно реализируема по съдебен ред и на практика не води до санкциониране на работодателите при неизпълнение на законовите им задължения да преговарят и да дават информация.

Предложение:

- **Създаване на специален закон за организация и дейността на ИА „ГИТ“, с който да се повишат правомощията ѝ по осъществявания контрол включително върху процедурата по провеждане на колективно трудово договаряне и повишаване на санкциите, така че да са адекватни на степента на нарушенията и процент от оборота на предприятието.**

3) Забавяне разглеждането на трудовите дела и произнасяне на противоречиви съдебни решения по аналогични казуси. Задължително е делата по деликатната материя на трудовите отношения да бъдат гледани от магистрати със съответните за дълбочени познания по трудово право.

Предложение:

- **Създаване на специализирани трудови съдилища – като отделен трудов съд или като специализирани състави по трудови спорове на действащите съдилища.**

4) Поставянето на работниците и служителите на четвърто място в списъка на кредиторите води до невъзможността да бъдат удовлетворени техните претенции, тъй като има кредитори с по-преден ред, получаващи вземанията си преди тях от масата на несъстоятелността.

Предложение:

- Създаване на нов ред в списъка за удовлетворение на кредиторите, предвиждащ по-предно място на работниците и служителите.

5) При неполучаване на дължими трудови възнаграждения и обезщетения работещите трябва да водят осъдителен процес, който продължава понякога с години и към момента на произнасяне на решението работодателят много често вече няма налично имущество, от което да се съберат вземанията.

Предложение:

- В Заповедното производство в частта, регламентираща Заповед за изпълнение, въз основа на документ, да се добави норма, регламентираща възможността работниците да могат да вадят изпълнителни листове за дължимите заплати, на основата на издадени удостоверения за неплатени заплати по ведомостите.

6) Към момента в чл.245 КТ съществува възможността при финансови затруднения фирмите да плащат за неопределен срок само 60% от договорената заплата. Това противоречи на текст в Конституцията, предвиждащ заплащане, съответстващо на извършената работа, и води до нарушаване на конституционното право на работника да получи трудовото си възнаграждение.

Предложение:

- Отпадане на текста на чл.245 от КТ.

7) Реализирането на конкретни политики за развитието на отделен отрасъл/бранш може да бъде осъществено чрез създаване на фондове с различна насоченост, като фондове за повишаване на професионалната квалификация и придобиване на нова от работещите, компенсационни фондове, фондове за отпуск и т.н.

Предложение:

- Създаване на законови възможности за учредяването, организирането и функционирането на паритетни бипартидни фондове на социалните партньори с различна насоченост според потребностите и нуждите на отделните отрасли/бранш, със съответното финансово поощряване.

8) Частичното транспониране в българското законодателство на Директива 2003/88 на Европейския парламент и на Съвета води до заобикаляне на закона във връзка с организацията на работното време, почивките и полагането на извънредния труд, прилагането на сумираното работно време при неговото отчитане.

Предложение:

- **Правилно транспониране в българското законодателство на разпоредбите на директива 2003/88.**
- **Промяна на текстовете от КТ, отнасящи се до сумираното отчитане на работното време, тъй като референтният период и липсата на изрично съгласие на работника, заложи в нашето законодателство, са в противоречие с изискванията на Европейската директива.**

9) Искане на работодателските организации за отпадане на допълнителното трудово възнаграждение за трудов стаж и професионален опит (клас за прослужено време)

Предложение:

- **Категорично сме против отпадане на класа. Няма ясен механизъм за нарастване на работните заплати. Не приемаме и предложението всяко предприятие само да преценява и договаря в КТД да има или не клас за прослужено време.**

10) През 2008 г. бе създаден Първият факултативен протокол към Международния пакт за икономически, социални и културни права, с който се инициира нов контролен механизъм – на индивидуалните и групови жалби от лица, чиито социални права (право на труд със съставните му права, право на социално осигуряване, право на здраве и право на образование) са нарушени. Тежките нарушения на трудовото законодателство, неизплащането на заплати и тежките условия на труд в някои сектори налагат провеждане на засилен и строг контрол.

Предложения:

- **Въвеждане на работнически инспектори в предприятията, които да подпомогнат работата на Инспекцията по труда.**
- **Провеждане на активно наблюдение от страна на държавните институции в сектори, в които е ясно, че има експлоатация. Проучване на добри практики от други държави, провеждане на надзор под формата на "таен служител".**

II Търсене и предлагане на труд

1) Министерството на труда и социалната политика провежда дългогодишен проект, в рамките на който наети от институцията икономисти и специалисти по трудови взаимоотношения се опитват

да прогнозираат нуждите от работна ръка през следващите години. Прогнозирането с модели е затруднено поради малкия размер на компаниите и несигурната икономическа среда. Няма единна, национална база данни за свободните работни места, наблюденията и трендовете, на която да станат база за адекватно планиране на квалифицирани кадри. Нуждата от специалисти на пазара на труда може да се прогнозира само при ясни национални приоритети за секторите, които ще се развиват в следващите две десетилетия. Това решение трябва да бъде резултат на обективен, експертен анализ на българската икономика и готовност на държавата, при нужда, да поеме активна икономическа роля до укрепване на приоритетните за страната сектори.

Предложение:

- **Работодателите трябва да обявяват в поделенията на Агенция по заетостта свободните работни места в предприятието си, като затова трябва да бъдат направени съответните промени в Закона за насърчаване на заетостта, вменявайки им това задължение.**

III Данъчна политика

1) Плоският данък от 10% и за физически лица, и върху печалбата не генерира достатъчно средства за функциониране на държавата, а липсата на необлагаем минимум е недопустима, особено при наличие на големи групи работещи бедни.

Предложения:

- **Въвеждане на необлагаем минимум в размер на МРЗ**
- **Необходима е промяна в българското законодателство, съобразена с предложението на ЕКОФИН за въвеждане на минимално ефективно данъчно облагане.**

2) Все по-често се публикуват данни за неплатени данъци от големи чужди корпорации, които функционират на територията на България. Тези практики са пагубни за държавния бюджет и финансирането на публичните услуги.

Предложение:

- **Необходимо е скоростно въвеждане на механизма country-by-country reporting – оповестяването на определена информация по държави, чрез която може да се проследи дали въпросните компании изобщо някъде са платили данъци.**

3) Държавите членки на ЕС прилагат диференцирани ставки за отделни стоки и услуги. Само Дания няма намалени ставки на ДДС, но това е страна, която се характеризира със стабилна социална система, поради което уязвимите граждани са обхванати чрез други инструменти. Европейският съюз дава широко поле за действие на националните правителства, включително възможност за освобождаване от ДДС или прилагане на нулева ставка. Смятаме, че този подход е задължителен в страна с големи групи бедни граждани и високо неравенство.

Предложения:

- График за диференциране на ДДС за учебници, учебни помагала и научна литература – 7% за 2018 г., 5% за 2019 г. и нулева ставка ДДС за 2020 година;
- Определяне на диференцирана ставка на ДДС за лекарствата и медикаментите;
- Диференцирани ставки от 5% за хляба и за храни от първа необходимост.

4) Образователните институции, стопанисвайки своите сгради, са задължени да заплащат за тях ежегодно местните данъци и такси битови отпадъци.

Предложение:

- Общинските и държавните институции в системата на образованието да бъдат освободени законодателно от такса битови отпадъци.

IV Политика по доходите

1) Традиционно българската МРЗ е най-ниска в целия ЕС. Не е вярно, че производителността на българския работник е толкова ниска, че не изработва дори собствената си заплата. Производителността на труда тук е 2,3 пъти по-ниска от средноевропейската. Разходите за труд обаче са 4-6 пъти по-ниски от средноевропейските.

Предложения:

- МРЗ да продължи да расте ускорено, докато разходите за труд не се изравнят относително с производителността на труда.
- Във връзка с изготвяне на механизма за определяне на МРЗ, да бъде законово определено, че организация – социален партньор, която бойкотира преговорите, се отказва от участие в социалния диалог въобще.
- След определяне на национална минимална заплата, отделните браншови организации могат да договорят различни МРЗ по сектори, чийто минимален размер е вече приетата национална МРЗ.

2) При сега действащата квотна система необлагаеми ваучери за храна ,в размер на 60 лв. на месец, могат да се възползват от нея по-малко от 15% от българските работници и служители. При това съществува годишен лимит, с който се генерират огромни проблеми, свързани с невъзможността да се изпълняват клаузи от КТД.

Предложение:

- С цел намаляване на социалното напрежение е нужно в края на годината годишната квота за ваучери за храна или да отпадне, или лимитът да се увеличи на 320 млн. лв.

V Социално осигуряване и подпомагане

1) Частните пенсионни фондове начисляват на осигурителните лица такси, които не отразяват реални разходи и/или срещу тях не се предоставя никаква услуга. Липсва ясна и разбираема информация за направените отчисления и доходност, за да могат осигурените да направят информиран избор на пенсионен фонд. Несъвършенствата в направените промени в КСО водят от отнемане на правото на лицата да се прехвърлят в НОИ.

Предложения:

- **Премахване на началната такса, тъй като срещу нея не се предоставя никаква услуга. Това беше и причината за премахване на таксата върху ВЕИ производителите.**
- **Инвестиционната такса да се начислява само върху резултата от инвестициите, не върху пълната стойност на активите на осигурените.**
- **В информацията, изпращана ежегодно от пенсионно-осигурителните дружества на осигурените лица, да фигурират данните за индивидуалната партида: направените вноски в НАП с натрупване, прехвърлените суми и общият размер на удръжките, текущата стойност на индивидуалната партида, изчислена по съответната методика, както и реалната доходност за съответната година и за целия период на управление.**
- **С оглед прозрачност, членовете на управителните органи на Пенсионно осигурителните компании, които управляват фондове по дял втори на КСО, да декларират доходите и имуществата си пред Сметната палата по същия начин, по който Законът изисква това за ръководството на НОИ и другите институции, управляващи публичен ресурс.**
- **Ограничението в срока за използване на правото за прехвърляне на средства от частните пенсионни компании към Сребърния фонд, да се отчита към дата на придобиване на право на пенсия на отделното лице, а не към датата на прехвърлянето.**

2) Дневният минимален размер на обезщетението за безработица за поредна година се запазва в размер на 7,20 лв. На месечна база това прави около 150 лв. или едва 50% от линията на бедност.

Предложение:

- **Минималното дневно обезщетение за безработица да се приведе към актуалния размер на минималната работна заплата за страната.**

3) Гарантираният минимален доход, който е базов за определяне на месечни социални помощи е в размер на 65 лв. от 2009 г.

Предложение:

- **Необходимо е актуализиране на гарантирания минимален доход поне в размер на 50% от прага на бедност, съобразявайки се с последните препоръки на Европейската комисия към България.**

4) Обезщетение за отглеждане на малко дете (майчинство между 1-ва и 2-ра година) е в размер на 340 лв., което е под минималната работна заплата.

Предложение:

- С оглед създаване на допълнителни стимули за разрешаване на проблема с демографската криза е необходимо обезщетението за отглеждане на малко дете през втората година на майчинството да се изравни с МРЗ.

5) Третият енергиен пакет на ЕС трябва да постигне либерализиране на енергийния сектор и създаване на общ вътрешен пазар за газ и електричество. Успоредно с това България трябва да изработи критерии и определение за "енергийно бедни" граждани и да предвиди социални помощи за тяхното подпомагане. Това не са помощи за отопление, а ежемесечни плащания за покриване на консумацията на електроенергия. Предложението на Световната банка, която изработи доклад за националния енергиен сектор, е с изключително ограничен обхват на енергийно бедните лица и домакинства и с незначителен размер на помощите. С въпросния доклад дори не можем да се запознаем в детайли, тъй като не беше публикуван.

Предложение:

- Необходими са спешни анализи за социалните ефекти от либерализацията, както и за публикуване на пълния доклад на Световната банка.

VI Международни търговски договори

1) Не беше проведено обсъждане за ефектите от търговските споразумения на ЕС с Канада и САЩ въпреки настояванията на КТ „Подкрепа“ и други обществени организации. Подобно изследване е крайно необходимо, особено с оглед на изразените в доклада „ТПТИ и работни места“ на Европейския парламент опасения, че вследствие на договора със САЩ малките държави в ЕС (Малта, Литва и България) ще бъдат по-сериозно засегнати, социалните им системи вероятно ще бъдат подложени на натиск, поради което ще имат нужда от подпомагане от нарочен европейски фонд. Това показва, че страната ни ще бъде още по-зависима от допълнителни средства, за да може да функционират социалните ни системи. В следващите месеци предстоят дебати в българския парламент относно ратификация на СЕТА и решение по този въпрос, както и продължават преговори по други споразумения.

Предложение:

- Необходим е различен подход в областта на международните търговски договори, който да защитава трудовите и социални интереси на българските граждани.
- Споразумението с Канада не трябва да бъде приемано, преди да се направи анализ на въздействието от сключването му върху икономиката и устойчивото развитие на България.

- Списъците за достъп до пазара на услуги да бъдат позитивни, не негативни. При предвидения сега подход – негативни списъци – се оформя списък със секторите, които не могат да се либерализират. Следователно всички останали сектори, включително и новосъздаващите се, могат да се либерализират. В този смисъл прилагайки подхода за позитивните списъци ще може изрично да се посочи кои точно сектори могат да се либерализират и една такава политика не е против обществения интерес.
- Изключване на т.нар. ratchet клауза, съгласно която даден сектор веднъж либерализиран не може да бъде ограничен и да се върне в обществени ръце.
- Изключване на възможността корпорации да съдят държавата несъобразявайки се с българското законодателство.

VII Безопасност на храните

1) От създаването през 2011 г. досега БАБХ изпитва сериозен недостиг на средства. Системното недофинансиране на бюджета се проявява във всички аспекти – недостиг на средства в частта „Персонал“ , „Издръжка“ и „Капиталови разходи“. Съгласно т.1 от преамбюла на Регламент 882/2004, „...Компетентните органи в областта на извършването на официален контрол следва да отговарят на няколко оперативни критерия, за да гарантират, че са безпристрастни и ефективни. Те трябва да разполагат с достатъчно на брой служители с подходяща квалификация и опит и да притежават необходимите съоръжения и оборудване за надлежното изпълняване на своите задължения...“. Поради редовно планирания дефицит на средства за работни заплати в бюджета на БАБХ, агенцията изпитва затруднения за изплащане на дължимите възнаграждения за положения извънреден труд в извън работно време и през дните на официални празници. Такъв се полага по времето на всички официални празници за страната. Това е причината за загуба на висококвалифицирани специалисти, голямо текучество на персонал и липса на мотивация за заемане на длъжности от млади и висококвалифицирани специалисти.

Предложение:

- Увеличаване на бюджета на МЗХ в частта му за БАБХ с поне 40 млн. лв.
- Спешно увеличение на числеността на персонала и на фонд работна заплата.

VIII Висше Образование

1) У нас делът на завършилите висше образование е нисък – 26,9% от населението на възраст от 30 до 34 години и се наблюдава тенденция младите хора да следват извън страната. Процесът на изтичане на мозъци от България, който започна през 90-те години на 20 век, се повтаря отново. Съгласно изискванията на Стратегията за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа

2020“ е предвидено в областта на висшето образование да постигнем 40% покритие на хората на възраст 30-34 години.

Предложение:

- **Увеличаване на темповете на започнатите структурни реформи, с което да се преодолее изоставането спрямо другите европейски страни. Цялостната промяна на висшето образование е основен фактор за знания, умения, духовен напредък, икономически и материален просперитет.**

2) Висшето образование у нас обхваща 51 висши училища, 44 университети и специализирани висши училища и 7 самостоятелни колежи.

Предложение:

- **С оглед повишаване качеството на висшето образование Министерството на образованието и науката трябва да създаде адекватен контрол върху разрастването на мрежата от висши училища за сметка на качеството на обучението и ефективността на инвестициите.**

3) Съществува разминаване между профила на подготвяните специалисти във висшите училища и реалното търсене на пазара на труда.

Предложение:

- **За да бъде преодолян дефицитът на кадри по различни специалности, е необходимо е да бъдат създадени измерители за качеството на завършващите висше образование, а също така да бъде изградена и система за получаване на обективна обратна връзка от страна на работодателите за качеството на придобитите от студентите знания и умения.**

4) Законът за развитие на академичния състав в Република България не изисква публикации в SCOPUS и WEB of SCIENCE, публикации в списания с импакт фактор, цитируемост и H-index при хабилитациите, а оценката на университетите по рейтинг се прави на базата на тези и други важни критерии.

Предложение:

- **За постигане на съответствие между Закона за развитие на академичния състав в Република България в частта му "изисквания за хабилитация" и критериите залегнали в рейтингова система на университетите е законодателството в тази област да се синхронизира.**

5) Законът за висшето образование се нуждае от актуализация с оглед съобразяване със съвремените икономически и политически условия. Висшите училища по редица специалности имат брой на редовните студенти в цял курс по-малък от минимума в една учебна група.

Предложения:

- **Необходимо е да се регламентира минималният брой студенти в един курс от дадена специалност.**
- **Стипендиите на редовните докторанти и средствата, отпуснати за редовни докторантури, се нуждаят от сериозна актуализация, без която голяма част от отпусканите за целта места няма да могат да бъдат попълвани с мотивирани и подготвени млади кадри.**
- **Въвеждане на забрана ректори и декани в българските университети да развиват политическа дейност през периода на мандата им, както и да участват в ръководствата на политически партии и/или коалиции.**

6) Преосмисляне на образователния профил на висшите училища и повишаване на качеството на висшето образование чрез създаване на висши училища с малък на брой, но конкурентоспособни професионални направления и специалности

Предложение:

- **Стимулиране, включително финансово, развитието на традиционно силни за конкретния университет специалности. Не е логично УНСС да обучава инженери, Медицинска академия – юристи, Техническите университети – медици, юристи и икономисти.**

7) Възможността хабилитирани преподаватели за целите на акредитацията да бъдат отчитани в повече от едно висше учебно заведение създава възможност за необосновано разрастване на броя на висшите училища, което влошава качеството.

Предложение:

- **Законодателно да се ограничи възможността за участие на един преподавател в акредитацията на повече от един университет. Тази мярка не забранява привличането на видни водещи преподаватели в други университети, с цел повишаване на качеството на преподаване, но поставя лост в използването им единствено за целите на акредитацията.**

8) Изграждане на устойчива система на висше образование и промяна на нивата на заплащане в рамките на висшето образование са факторите, които пряко рефлектират върху качеството на това образование и подготовката на студентите.

Предложение:

- **Законодателни действия по увеличаване на нивата на заплащане на преподавателския и научно-изследователския труд до нива, адекватни на отговорностите за развитието на обществото и икономиката. Необходимо е да се подпише браншов КТД в областта на висшето образование.**

IX Водоснабдяване и канализация

1) Осигуряването на финансов механизъм за генериране на достатъчно свободни средства за инвестиции чрез увеличаване на приходите и ефективността на разходите на ВиК операторите е от изключително важно значение за нормалното функциониране на ВиК системата. Единственият структуроопределящ източник на приходи във ВиК сектора е цената, на която се реализира доставянето на ВиК услугата.

Генерирането на повече приходи от ВиК операторите зависи от повишаване количеството доставена вода на потребителите и от увеличаване на събираемостта. Определянето на икономически защитима и социално поносима цена е факторът, който има пряко влияние върху генерирането на достатъчно приходи за ВиК сектора. Влияние върху икономически защитимата цена оказват редица компоненти, като цената на ел. енергията, нивата на данъците, осигурителните доходи, минималната работна заплата, цената горивата и т.н. - всички определяни и фиксирани от органи, различни от управителните на ВиК сектора.

Същевременно част от българските граждани, определяни като "социално слаби", не са в състояние да заплащат разходите за потребената от тях вода. Ето защо е необходимо да бъдат въведени социални помощи за вода, с които държавата да подпомогне тази група от нуждаещи се и да компенсират ВиК операторите за направените разходи за доставяне на водната услуга за тях. По този начин тези нереализирани досега приходи от т.нар. "социално слаби" няма да бъдат калкулирани от някои ВиК оператори като технологични загуби за вода и ще се отразят върху обективното показване на действителните загуби.

Социалната политика на държавата не би трябвало да се реализира чрез изкуствено задържане цените на услугите, предоставяни в монополните сектори като ВиК, ел. енергия, топлофикация и газоснабдяване, а чрез въвеждането на социални помощи за тези групи граждани, за които е невъзможно да покрият разходите за необходимите им минимални нужди.

Предложение:

- **Системата и принципът за социално подпомагане през зимния период с т.нар. енергийни помощи за социално бедни, трябва да бъде приложена на практика и за ВиК услугите чрез въвеждането за тях на помощи за вода в размер на 2,8 куб.м (количество за покриване на минималните нужди от вода на човек на месец, съгласно Резолюция на ООН).**

2) С изключение на водоснабдяването на гр. София, в останалата част на страната то се реализира от 100% публични търговски дружества - държавни, държавно-общински и общински. В тази връзка до 2016 г. държавните дружества и тези с преобладаващо държавно участие бяха

задължени да привеждат под формата на дивидент за държавата 80% от своята печалба. При сформирание на националните бюджет за 2016 г. и 2017 г. Министерството на финансите отмени това задължение, с което даде възможност на отделните ВиК оператори да реализират финансов ресурс за покриване на част от необходимите средства за съфинансиране при усвояване на средства от Оперативна програма Околна среда (ОПОС) в предстоящия програмен период (2017-2021 г.).

Предложение:

- **Подкрепа и за в бъдеще на реализираната досега политика от страна на Министерство на финансите относно изключване на ВиК операторите от задължението да привеждат дивидент на държавата от своята печалба.**

3) Всеки един ВиК оператор е длъжен да заплаща такса водоползване на Предприятие за управление дейностите по околна среда (ПУДОС) към МОСВ, която в момента е 0,02 лв./куб. добита вода, като експертите на МОСВ са на мнение, че тази такса трябва да се повиши с 25% т.е. до 0,025 лв./куб. добита вода. Средствата, събрани и инвестирани от ПУДОС, са насочени към подобряване на околната среда. Подобна е и целта на ОПОС.

Предложения:

- **С оглед осигуряване на част от необходимите собствени средства за съфинансиране на ОПОС е разумно и логично част от средствата, предоставяни от ВиК операторите под формата на такса водоползване да бъдат редуцирани. В този смисъл предлагаме тази редукция да бъде така, че 50% от такса водоползване да бъдат внасяни в ПУДОС за покриване на тяхните мероприятия, свързани с подобряване на екологията, а останалите 50% да бъдат целево използвани от ВиК операторите за съфинансиране на ОПОС. По този начин е възможно тези средства да бъдат до няколко десетки милиона лева в годишен план за целия ВиК сектор.**
- **Необходимо е създаването на специален фонд от всеки един ВиК оператор, в който да бъдат акумулирани нужните средства за съфинансиране при усвояване на такива по ОПОС за настоящия програмен период. Контролът по разходването на този специален фонд трябва да се извършва от МРРБ.**

4) Водената от КЕВР политика спрямо всички ВиК оператори, изразяваща се в даваните указания по разработването на 5-годишните им бизнес-планове, редицата последващи корекции по тези планове и неадекватните изисквания за събиране и предоставяне на различни данни от тях, свързани с функционирането на системата, граничещи в голяма степен с абсурди, е необходимо да бъде ревизирана из основи и в максимална степен оптимизирана с оглед ефективността за подобряването на качеството на водната услуга съобразена със стабилността по нейното предоставяне.

Работещите във ВиК сектора не може и няма да бъдат зложници на една такава политика на КЕВР, защото тя води не само до нарушаване на тяхните човешки и трудови права, но води и до

застрашаване нормалната работа на системата, рефлектиращо в задължението към обществото за достъпност на водната услуга и оттук в някаква степен е и заплахата за националната сигурност на България.

Предложение:

- **Необходима е актуализация и оптимизация на регулаторния механизъм за ВиК услугите, както и промени в КЕВР – създаването на специален закон за регулиране на монополните услуги (ВиК, ел. енергия, топлофикация, газоснабдяване), а не както досега текстовете на Глава Трета от Закона за енергетиката.**

5) Запазването на публичния характер на ВиК сектора е основополагащ за защитата на интересите на българските граждани и на държавата като цяло, защото по-лош от държавния монопол е този в частни ръце. Негативният опит, който имаме в България с близък и подобен сектор от икономиката, какъвто е енергетиката и в частност ЕРП-тата, както и световната тенденция сред редица развити и демократични държави, показва запазване и възстановяване ролята на държавата в управлението на водните ресурси, повишаване на обществения интерес и отричане на неолибералната доктрина, че всичко е за продан и че трябва да бъде заложено единствено и само на пазарни релси.

Предложение:

- **Приемането на специален закон за ВиК услугите, гарантиращ запазването на публичния му характер и включването на сектора в забранения списък за приватизация или концесиониране. Нуждата от създаването на специален закон е продиктувана и от факта, че темата за ВиК услугите е заложена в текстовете на един единствен член от Закона за водите – чл. 198а до чл. 198х.**

X Горско стопанство

1) Недопустимо е дейността опазване на горските територии да включва в себе си раздел контрол. Понастоящем дейността по опазване на горската територия се извършва от служител назначен от ДГС или ДЛС. Тези служители извършват дейността опазване по чл.187, чл.188, т.1 от ЗГ. Обикновено те са сами, когато извършват служебните си задължения. При установяване на нарушение, те сами не могат да съставят акт за административно нарушение на основание чл.274/1/, т.2, поради липса на свидетел. Практиката показва, че актовете се съставят на по-късен етап, поради което падат в съда.

Работниците от дърводобивния сектор са едни от най-уязвимите в страната, защото обикновено работят на граждански договор в добрия случай, а в лошия - при устна договорка и при много тежки условия на труд. Сивата заетост в този сектор е почти 100%. За да се намали незаконната сеч, загубите и да се изсветли сектора, са необходими редица промени в трудово правните отношения, инвестициите в ДМА и нормативната уредба.

Предложения:

- Ясно разделение на дейностите по опазване на горските територии и контрола, който включва всички дейности. Нормативни промени в Закона за горите и Наредба 1 от 30.01.2012 г.
- „Горският инспектор“ по чл.198 от Закона за горите трябва да бъде специалист задължително с висше лесовъдско образование и определен трудов стаж в системата на горите. Този специалист трябва да бъде държавен служител с всички законови защиты.
- Служителят, назначен за дейността опазване на горската територия, трябва да може да съставя административен акт, който впоследствие да не бъде компрометиран и отхвърлен – да се движат по двама или да може да съставя акт и сам.
- Ползването на дървесина по чл.5, ал.1, т.1 /на корен/ да бъде сведено до минимум, премахнато или да бъдат строго разписани критерии за видовете насаждения, които могат да се отдават по този начин.
- Необходимо е премахване на практиката заедно с „добрите“ обекти, съдържащи качествена, „едра“ дървесина, да се комплектоват обекти с „лоша“ непривлекателна дървесина и да се отдават заедно на търг.
- Ускоряване на сертификацията на горите на България.
- Разработване на стратегия за категоризация на отделните Държавни горски стопанства и Държавните ловни стопанства на всички нива на дейност;
- Масова информационна кампания относно това какви са дейностите, които извършват Държавните горски и Държавните ловни стопанства.

XI Държавни служители

1) НОИ и НЗОК са независими публични институции, които се управляват на трипартитна основа (в надзорните им органи има представители на национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите и държавата). Независимо от този факт работещите и в двете институции са със статут на държавни служители и спрямо тях се прилага Закона за държавния служител. Същевременно този закон не се прилага за служителите в съда, прокуратурата, сметната палата и др. държавни институции

Предложения:

- **Необходима е промяна в статута на работещите в НОИ и НЗОК.**
- 2) Законът за държавния служител в частта „Синдикални организации на държавните служители“ задължава синдикалните организации в държавната администрация да бъдат създавани извън

профсъюзите на останалите работници и служители. По този начин се отнема конституционното право на свободно сдружаване и на членство на държавните служители в национално представителните организации на работниците и служителите, които са част от Националния съвет за тристранно сътрудничество и участват в обсъждането на национално ниво на всички нормативни актове. Същевременно липсва правото на отпуск за синдикална дейност и специалната закрила при уволнение на държавните служители, които са членове на синдикалното ръководство в държавната администрация, с което ги поставя в дискриминационно отношение спрямо тези които са по трудово правоотношение. Подобна е и липсата на законова възможност за договаряне на защита и за други членове на синдикалните организации.

Предложения:

- **Необходима е промяна в ЗДС, с оглед отмяна на забраната за членство в националните синдикати и изравняване на правата на държавните служители с работниците и служителите по трудово правоотношение вкл. правото на синдикална закрила и платен отпуск за синдикална дейност.**
- **Необходимо е да се създаде законова регламентация за договаряне на работната заплата в държавната администрация с поделенията на национално представителните организации на работниците и служителите, както и изменения и допълнения в сегасъществуващата Наредба за заплатите на служителите от държавната администрация.**

XII Енергетика

1) Както повечето отрасли в промишлеността, така и енергетиката след толкова години преход е в лошо състояние. Неразумните договори, сключени с чужди инвеститори и последвалите неразумни приватизационни сделки след това, доведоха системата до ръба на оцеляване. Изминалата зима на 2016-17г. потвърди необходимостта от вземане на разумни решения, касаещи работата на системата в трудни условия. За да може всяко правителство да преодолява възникналите проблеми, би трябвало да се изпълнят предложените от нас промени, както от Министерството на Енергетиката, така също и от КЕВР. Една част от тях изисква промяна на Закона за Енергетика, което не би било проблем в новия Парламент, а другите касаят изцяло разумни решения на КЕВР. За да бъде цената на производителите на електроенергия конкурентно способна на вътрешния и външния пазар през цялата година, трябва да настъпят редица промени. Те ще гарантират спиране растежа на крайната цена за MW от производителите.

Предложения:

- **Необходимо е сумите за квоти на въглеродни емисии за парникови газове да бъдат признати за разходи и поети от държавата, чрез международни енергийни фондове от Европа.**

- Премахване на такса „Пренос“ за износ на електроенергия и такса „Достъп“, които се събират от „ЕСО“ ЕАД и допълнително увеличават крайната цена на мегават.
- Таксата в размер на 5% , която се събира във фонд „Сигурност на енергийната система“, да бъде върху печалбата от продажба на електроенергия само от регулирания пазар.

2) През изтеклия зимен период цялата енергийна система беше поставена в изпитание, като от особено значение беше осигуряването на достатъчен студен резерв. Обезпечаването на сигурността на системата с необходимите количества електроенергия, така че да бъде предотвратена опасността от въвеждане на режим на тока за отделни региони от страната или отделни потребители, е свързана с конкретна и отговорна държавническа политика.

Предложения:

- Промяна на критериите за допускане на участници в търговете за предоставяне на студен резерв, организиран от „ЕСО“ ЕАД.
- Реализиране на компенсации от КЕВР на разходите от наложени задължения към обществото, свързани със защита на обекти, представляващи критична инфраструктура на основание чл. 35, ал. 2, т. 4 от Закона за енергетиката.
- При изискване на допълнителни количества електроенергия за системата на страната от общественият доставчик – „НЕК“ ЕАД, е необходимо КЕВР да въведе механизъм за компенсиране на разликата между пазарната цена и тази на обществения доставчик, която обикновено се измерва в пъти.
- Увеличаване на студения резерв на 200 MW през летния и на 1000 MW през зимния период.
- Обезпечаване на достатъчно средства за реализирането на инвестиционните и ремонтни програми на енергийните държавни дружества ТЕЦ „Марица изток 2“ ЕАД и АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД, които за пореден път спасиха енергийната система на Република България и прекратяване на порочната практика за непрекъснато счетоводно намаляване на разходите им.

XIII Здравеопазване

1) Публичните разходи за здравеопазване са около 4% като дял от БВП, при средно около 7% за ЕС. Това предполага лошо обслужване както в доболничната и болничната помощ, така и в лекарствената политика.

Предложение:

- **Необходимо е делът на публичните разходи за здравеопазване да бъде плавно завишаван, така че през 2020 г. да достигне 5,5% от БВП.**

2) Клиничните пътеки, които бяха създадени, с цел да се отчита извършената дейност от болничните заведения, не постигнаха целта си.

Предложение:

- **Чрез въвеждането на диагностично-свързани групи ще се постигне по-добро и качествено комплексно лечение.**

- **Необходими са предхождащи обществени дебати с всички представители на заинтересованите страни преди реализацията на реформата в здравеопазването.**

3) Последните години беше допуснато разкриването на множество лечебни заведения в големи градове, които многократно надхвърлят потребностите за района на фона на закриване на единствени съществуващи лечебни заведения в други по-бедни региони.

През годините периодично се задейства и процес на цялостна приватизация на здравната мрежа. Основна цел на търговските дружества е печалбата, в случай че останат само такива, ще бъде компрометирано правото на лечение на осигурените лица.

Предложения:

- **Да продължи забраната за приватизация на структуроопределящите болници.**
- **Предлагаме да бъдат довършени дългогодишните проекти, които са замразени в държавното здравеопазване.**
- **На територията на София продължава липса интегрирана университетска детска клиника и интегриран блок по вътрешни болести.**
- **Внимателно и разчетено въвеждане на ефективна здравна карта.**
- **Промяна в единните разходни стандарти за общинското здравеопазване- детско и училищно здравеопазване.**

4) Вследствие на лошо управление редица държавни болници са с натрупани дългове, поради което са под заплаха за фалит.

Предложение:

- **Необходим е постоянен и стриктен мониторинг на работата на мениджърите на държавни болници, които натрупват дългове и ефективен механизъм на надзор, вкл. честа смяна на мениджърите, които не се справят с поставените им отговорности.**

5) Българските лекари и медицински сестри ускорено напускат страната и тази тенденция се задълбочава, като последните данни са особено сериозни. Причините за това са изключително

ниското заплащане и липсата на кариерно развитие на всички, работещи в сферата на здравеопазването. Налице е неадекватност на остойностяването на медицинските специалисти при определяне на разходните стандарти и методиките на плащане в здравеопазването.

Предложения:

• **Необходим е нов начин на формиране на основните трудови възнаграждения на лекарите, професионалистите по здравни грижи и санитарите в системата на здравеопазването, като:**

- **Размерът на основните трудови възнаграждения (минималните щатове) на лекарите да са равни на 2,5 пъти средна месечна работна заплата за страната в общественния сектор.**
- **Размерът на основните трудови възнаграждения (минималните щатове) на лекарите в хирургични специалности, анестезиология и интензивна терапия (практикуващи хирургия, анестезиология и интензивна терапия) в болничната помощ да са с 10% по-високи от общите основни възнаграждения.**
- **Размерът на основните трудови възнаграждения (минималните щатове) на лекарите в патологоанатомичните отделения (центрове, клиники) да са с 20% по-високи от общите основни възнаграждения.**

- **Размерът на основните трудови възнаграждения (минималните щатове) на професионалистите по здравни грижи да са равни на 1,5 пъти средната работна заплата за страната в общественния сектор.**
- **Размерът на основните трудови възнаграждения (минималните щатове) на специалистите по здравни грижи, практикуващи в хирургични клиники, операционни и реанимационни структури в болничната помощ да са с 10% по-високи от основните възнаграждения за професионалистите по здравни грижи.**
- **Основните трудови възнаграждения на санитарите да са равни на средната работна заплата за страната в общественния сектор.**
- **Основните трудови възнаграждения на санитарите практикуващи в хирургични клиники, операционни и реанимационни структури в болничната помощ да са с 10% по-високи от тези на останалите санитарни.**

- **Необходима е нова оценка на допълнителните трудови възнаграждения – нощни дежурства, хирургичен труд, извънреден труд и др. на лекари, сестри и санитарни.**

• **Получените на тази база финансови данни трябва да залегнат като основа при формирането на цените на клиничните пътеки (на база утвърдената от медицински стандарти необходимост от комплектоване с медицински кадри) и върху тях да се надградят средствата за консултативни, лекарствени средства, осъвременяване на материалната база, оборудване и апаратура в съответствие с приетите стандарти за добра клинична практика.**

б) Единното електронно здравно досие е елемент на електронното здравеопазване, който съхранява данните за здравния статус на дадено физическо лице. При преглед или хоспитализация лекуващият лекар получава бързо и лесно данни за пациента си и вписва извършените процедури в него. Тази система предотвратява повторното извършване на няколко процедури и

злонамереното отчитане на повече дейности от лечебни заведения без реално да са извършени. Въвеждането на такава система облекчава работата на лекарите и медицинските специалисти, оказва контрол върху самия пациент и върху лечебните заведения и намалява разходите за здравноосигурените лица, свързани с неоправдани здравни дейности.

Предложение:

- **С цел намаляване и преодоляване на корупцията е необходимо въвеждането на електронно здравно досие.**

7) Специализиращите лекари в системата на здравеопазването са правоспособни магистри по медицина, които са в процес на придобиване на по-висока квалификация в тясно направление. Специализацията е необходим елемент от развитието на един лекар. В същото време става въпрос за висококвалифицирани служители, които полагат труд и трябва да получават възнаграждение за този труд. В наредбата, която действаше до 2006г възнаграждение за специализиращите лекари практически не беше предвидено. В наредбата, която беше обнародвана през 2006г се предвиждаше минимално заплащане, което се покриваше от МЗ. В сега действащата наредба е предвидена заплата за специализиращ лекар, която надвишава възнаграждението на обучаващите го лекари. Средствата за това се осигуряват от бюджета на конкретното лечебно заведение, където се извършват специализацията. Именно липсата на средства лимитира квалификацията на повече лекари и води до по-бързото напускане на страната на току що завършили медици. Изход от създалата се ситуация е децентрализацията на системата за специализация, финансиране на специализацията от МЗ и евентуално частично от лечебни заведения, които ще назначат бъдещия специалист след придобиване на новата квалификационна степен.

Предложение:

- **Създаване на подходяща система за специализация, така че лечебните заведения да са мотивирани да приемат специализанти и изграждане на система за обучение и квалификация.**

XIV Култура

1) Държавният бюджет на Република България за култура все още е под един процент. Ниските възнаграждения са повсеместно явление, като отново с увеличение на минималната работна заплата голяма част от работещите, предимно квалифицирани специалисти, са на границата на МРЗ или малко над нея. За справка – в момента 74% от работещите в българска национална филмотека са на минимална работна заплата.

Предложения:

- **Повишаване на процента от БВП, който се отделя за култура в размер на поне 1%.**
- **Незабавно изпълнение и прилагане на практика на разпоредбите на Закона за хазарта, който изисква императивно 10% от събраните такси от всички залагания да бъдат насочени към Националния фонд „Култура“.**
- **Българска национална филмотека, чиято дейност е в сферата на опазването на националното движимо и недвижимо културно наследство, да бъде финансирана, както**

библиотеките и музеите, чрез единствен разходен стандарт, със съответните корекции за площ. За това са необходими съответните промени в Закона за закрила на културата и Закона за държавният бюджет.

Културно наследство. Музеи и галерии

1) Културното наследство е лицето на България и грижите за опазването и социализирането на 7 млн. експонати, хиляди тракийски гробници, църкви и археологически резервати са поверени на 3106 служители в националните, регионалните и общинските музеи и художествени галерии. Предвидените средства от години изобщо не отговарят на реалните нужди на сектора, което доведе до обезличаване на тези културни институти, до погазване на международните стандарти и липсата на уважение към отговорния труд на музейни експерти, които получават най-ниските възнаграждения в страната. Музеите и галериите имат и образователна функция, и то не само спрямо учащите се. Те възпитават ценности, които са необходими на цялото ни общество.

Предложения:

- Увеличаване бюджета за опазване на движимото и недвижимото културно наследство и равен достъп до информация и знание за всички, за да започне реалното изпълнение на заложените приоритети, свързани с културните ценности.
- Да бъде увеличен и уеднаквен Единният разходен стандарт на 103-те музея и галерии с регионален характер.
- Да бъдат заложен повече средства за допълващ стандарт за управляваните открити площи и брой сгради.
- Да бъде увеличена средната работна заплата в сектора, минимум с 50%, за да достигне равнището на средната работна заплата в България.

Библиотеки

1) В сектора работят около 1684 души от Националната, регионалните, общинските и читалищните библиотеки. В същото време предвидените средства от години изобщо не отговарят на реалните нужди на сектора, което доведе до обезличаване на библиотечната институция, погазване на международните стандарти и маргинализиране на библиотечната професия, като упражняващите я получават най-ниските трудови възнаграждения в страната.

Предложения:

- Най-малко двойно завишаване стандарта за издръжка.
- Залагане на средства за допълващ стандарт за управляваните открити площи и брой сгради.

- **Основната работна заплата в сектора да достигне равнището поне на средната работна заплата в България.**
- **Адекватна държавна политика в областта на опазване на културното наследство и разпространението на информация и знание.**

Музикално сценични изкуства. Опер и театри.

1) В държавните музикални институти и центрове работят около 1500 човека. От момента на експерименталното въвеждане на делегираните бюджети през 2010 г. до днес, дейността на Министерство на културата като първостепенен разпоредител с бюджетни средства се ограничи основно в преразпределение на средства към второстепенните разпоредители с такива – държавните културни институти. Извършват се проверки не с цел повишаване на художественото ниво на културния продукт, а основно свързани с отчитането на суми от продадените билети и признаването им за субсидиране. Не се взимат предвид характера, значимостта, въздействието за формиране и поддържане на художествен вкус у публиката при предлагане на определен художествен продукт. По същество въвеждането на пазарния принцип „**определена сума срещу лев**”, като единствен показател, без отчитане на големината на града и областта, която покрива даден културен институт, характерни особености – традиции, наличието на висши учебни заведения, икономическо състояние на региона, непосредствена близост с други регионални институти и др. противоречи на основни принципи в закона за закрила на културата. Поддържането на намалена численост и в настоящия момент на колективите не само ограничава творческите им възможности, но води до физическо и психическо изтощение. Ниските стартови възнаграждения демотивират младите кадри и те трудно се задържат в бранша. Същевременно липсата на държавна политика на Министерство на културата за финансово обезпечаване на обновяването на музикалните инструменти и не изплащането от работодателите предвидените в БКТД средства за използването на лични музикални инструменти и консумативите за тяхната поддръжка допълнително задълбочават проблемите в бранша.

Предложения:

- **Внимателен подход при обсъждане на различни модели на финансиране на музикално-сценичните изкуства, при което показателят „определена сума срещу лев” да не бъде единствен, а само компонент от система показатели, така че да бъде заложена тенденция за намаляване на процента собствен приход на държавните културни институти.**
- **Оптимизиране на отпускните средства за култура, чрез вътрешно реструктуриране - увеличаване на средствата за творчество и проекти, за сметка на тези за администриране и други разходи.**
- **Въвеждане на система за завишен и постоянен контрол от страна на Министерството върху дейността и целесъобразността на решенията, взети от страна на директорите на културните институти. Задължително изработване на нова наредба за избор на директори с**

разписани в нея делегираните права и задължения на директорите, ясни правила за наблюдение и мониторинг на управлението им с акцент: възможност за освобождаване поради несправяне преди изтичане на мандата им.

2) Не съществува система, която да действа възпиращо при работодателя при определяне на броя на гостуващите артисти, режисьори, постановчици и др., както и при определяне на размера на възнагражденията. Така се стига до изкривявания, при които чисто комерсиални постановки, се субсидират със средства от Министерството на културата, изплащат се хонорари, понякога в размер на десетки хиляди левове, за постановки които се представят пред публика между три и пет пъти и др. В областта на музикалните изкуства често явление е каненето на изпълнители, сценографи и диригенти от чужбина, не винаги от висока класа, но винаги с високи хонорари, при възнаграждения на редовия персонал в границите на МРЗ. Социалният ангажимент към работещите и трудещите се в сферата на културата е делегиран на директорите от техния работодател министъра на културата. Чрез освобождаването от социалния ангажимент министърът се освобождава от отговорността за съхранение и развитие на културните институти. Анализите сочат, че ако се продължи „реформата“ в тази посока, музикално-сценичните институти ще се обезличат и ще се превърнат в „отворени“ сцени. По данни на Министерство на културата за периода 2010–2015 г. работните заплати за персонала в културните институти са се увеличили с 26% – според нас предимно следствие от увеличението на МРЗ през годините, а средства за външни услуги (хонорари и др.) са нараснали с 67%.

Предложение:

- **В методиката за финансиране да бъде включен текст, ограничаващ участието на външни (гостуващи артисти до определен процент от актьорите, участващи в постановката) около 20%. Забраната да не е абсолютна, просто такива представления да не се субсидират от Министерство на културата по схемата 2.5 за лев собствени приходи. Това ще даде възможност театрите да се развиват като репертоарни и регионални културни центрове, да не се обезсмисля поддържането на персонал, да не се превръщат в негласно в открити сцени, както и само да "дават под наем" своето име и афиш.**

3) Работодателите въвеждат сумирано изчисляване на работното време, без да се консултират с представителите на синдикатите, както и с представителите по чл.7а КТ (ако има избрани такива); без да са изготвени поименни графици, в нарушение на разпоредбата на чл.9А от НРВПО; без такива графици да се предоставят на персонала, като така се създава предпоставка за заобикаляне на забраната за полагане на извънреден труд. Графиките не позволяват съчетаване на личният и служебен живот.

Предложение:

- **Наложителна е промяна в Кодекса на труда и Наредбата за работното време, почивките и отпуските, която да забранява (или да допуска само по изключение) въвеждането на сумирано изчисление на работното време за оперите и театрите.**

XV Лека промишленост

1) В сектора на „Леката промишленост“ са обхванати няколко вида промишлености – шивашка, текстилна, трикотажна, кожарска, кожухарска, обувна, галантерийна, целулозно-хартиена, дървопрепарателна, мебелна, стъklarска и керамична. Характерното за всички тях е високата степен на нарушаване на трудовото законодателство, несигурната и недеклаираната трудова заетост, лошите условия на труд, ниското заплащане на труда блиско со нивата на МРЗ, липсата на социален диалог и колективното трудово договаряне. В голяма част секторът генерира „сива икономика“ и заетите в него са част от „черния трудов пазар“. Същевременно поради нестабилната трудова заетост, в следсдствие на обвързаността „поръчка-производство“, е налице попадането на работещите до социалното изключване и риск от бедност.

Предложения:

- **Необходимо е създаването на Концепция и стандарти за справедливо заплащане на труда, покриващ приличен стандарт на живот, спазвайки Европейската социална харта.**
- **Реализиране на програми за извеждане от риска на бедност и социално изключване на работещите в секторите със слаб икономически растеж.**

XVI Металургия

1) Металургията е един от ключовите сектори в индустрията на България с около 11% дял от общата промишлена продукция и над 15% от продуктивния износ . Въпреки това показателите са се влошили в сравнение с предходните години. Проблемите, които стоят пред сектора, се дължат на икономическата криза, на свитотото потребление на основни пазари и на увеличение на цените на енергоносителите за промишлеността.

Важна тема за металургията е енергетиката, и газът, който има монополно високи цени, монополна структура, един доставчик и един източник. Грешната политика в сектора на възобноявемите енергийни източници са довели до по-висока цена на електроенергията за индустрията.

Предложение:

- **Необходима е дългосрочна национална стратегия за металургията с акцент за привличане на инвестиции и защита на местния добив и производство.**

XVII Образование

1) Недофинансирането на системата и само 3.5% от БВП, отредени за образование, води до невъзможност за изпълнението на новите образователни политики, заложи в Закона за предучилищното и училищно образование и поставя под съмнение осъществяването на приоритета образование и ограничава достъпа до качествено образование на всички български ученици.

Предложение:

- **Да се заложи и неотклонно да привежда в действие стратегия за увеличение на средствата за образование, като те се увеличават с не по-малко от 0,5% на година, до достигане на поне 6% от БВП.**

2) Обвързването на финансирането на образователните институции единствено и само с броя на учениците чрез фиксиран единен разходен стандарт (ЕРС) ги поставя в неравностойно положение, води до лоши резултати на учениците в националните и европейски класации. Философията „делегирани бюджети“ създава порочна зависимост на ЕРС на ученика към заплатата на учителя и директора и генерира дефицит на възпитанието в образователния процес.

Предложение:

- **Делегираните бюджети на образователните институции, като философия на финансиране, трябва да отпаднат и вместо тях да се въведе финансиране на дейност образование, чиято основна цел е облекчен достъп до образование, гарантиране на базови условия във всяко учебно заведение, като се вземат предвид географското местоположение, постоянните разходи за функциониране (които не зависят от броя на учениците), националните цели за развитие на българските райони. Със закон да се забрани закриването на училища и финансово да се обезпечат модерни учебни заведения, предлагащи равен шанс за всеки български ученик, независимо от неговото местоживееене.**

3) Ниското заплащане на педагогическия труд, огромната административна тежест и натовареност, големите очаквания и отговорности за резултативност в образователно-възпитателния процес са в дисбаланс и действат демотивиращо на работещите в системата и правят професията непривлекателна за младите специалисти. Учителите в България са „квалифицирани работещи бедни“ и традиционно най-бедни в Европа. Ниската работна заплата на педагогическите специалисти ги отдалечава от мотива да работят в училище и ни приближава към перспективата да видим класни стаи с ученици, но без учители.

Предложение:

- **Учителската заплата трябва да бъде не по-ниска от средната брутна работна заплата за работещите в обществения сектор. Настояваме за повишаване не само на заплатите, но и за достойно и комплексно финансиране на образователната система. Достойната оценка на труда ще доведе и до високи резултати в обучението и възпитанието на бъдещите граждани на България**

4) Директорската длъжност, след спечелен конкурс, става пожизнена. Това понякога води до авторитарно управление, чувство за безнаказаност и злоупотреба със служебното положение. Често липсва отговорност на директора към синдикалните организации и учителите, които управлява. Липсват изисквания към квалификацията на кандидат-директорите на образователните институции и често се усеща липсата на административен контрол към тях. Липсва стимул за надграждане, стремеж към иновативност и творчество. Някои се превръщат се от ръководители в еднолични собственици и началници.

Предложение:

да се придържаме към позитивните списъци, в които изрично е посочено кои сектори могат и не е против обществения интерес да се либерализират.

- **Мандатност на директорите, регламентирана в Закона за образованието и задължително включване на представителните синдикати в някои важни комисии, а именно:**

- Комисия за избор на директори;

- Комисия за атестиране на педагогическите специалисти;

- Комисия за иновативните училища;

- Комисия за изработване на формули за определяне бюджетите на образователните институции;

- В обществените съвети в образователните институции.

5) Осигуряването на педагогически съветник и/или психолог е наложително в образователните институции. Днешната динамична обстановка на постоянни промени, на агресивна и трудна среда, без тези специалисти, учебните заведения не могат да обгрижат качествено децата и учениците.

Предложение:

- **Задължително назначаване на психолози и педагогически специалисти във всички учебни звена.**

6) Сградният фонд на образователните институции, липсата на физкултурни салони, плувни басейни, столови за хранене, необходимия брой и видове специализирани кабинети, лишава от равен шанс за качествена учебна среда над 60% от българските деца и ученици. Огромна част от учениците в България са принудени да се образоват в двусменен режим на учебния процес, като това автоматично ги лишава от целодневната му организация.

Предложение:

- **Задължителна целодневна организация на учебния процес за учениците до 7 клас и поетапно преминаване на едномесечен режим на обучение в следващите 4 години.**

7) Всички законови промени в системата на образованието се случват, без да се взимат предвид предложенията и мненията на представителните синдикати, въпреки присъствието им при обсъждането на проектите. Промените в сектор образование не се съобразяват с представителните организации на педагогическото съсловие. Държавните образователни стандарти, които определят политиката в образованието също не са съобразени с предложенията на учителската общност и представителните им професионални организации. Наложително е да се ревизират и променят всички стандарти към новия ЗПУО, защото досега влезлите в сила и вече действащи държавно-образователни стандарти не действат адекватно и водят до редица проблеми.

Предложения:

- **Всички промени и нови закони в системата на образованието да се случват след консенсус и подпис на представителните синдикати.**
- **Настояваме всички планове за промени в сектор образование да бъдат дискутирани с национално представителните организации на работниците и служителите.**
- **Вече няколко месеца в системата на средното образование действа закон за предучилищното и училищно образование. В момента на обнародване на този закон, не бяха изработени държавните образователни стандарти, деветнайсет на брой, които определят същността на заложените образователни политики. За съжаление МОН изработи тези стандарти антисиндикално, без участието на представителните учителски синдикати и не се съобрази с предложенията на учителската общност.**
- **Необходимо е да се ревизират и променят всички държавни образователни стандарти към ЗПУО, съобразно направените предложения на представителните учителските синдикати в България.**

8) В сферата на частното образование работещите педагогически специалисти са лишени от възможността да се ползват от националния социален диалог. Тези учители нямат синдикални

организации, а техните работодатели съвсем тоталитарно не желаят да влязат в Националното колективно трудово договаряне.

Предложение:

- **Настояваме да се преразгледа чл. 10 на Закон за предучилищното и училищно образование, касаещ финансирането на частни училища с публични средства.**

XVIII Отбрана

1) Република България, като страна членка на НАТО и ЕС, трябва да поддържа въоръжените си сили, като се ръководи от препоръчителните разходи за отбрана.

Предложение:

- **Разходите за отбрана да бъдат не по-малко от 1,5% от БВП.**

2) Модернизирането на българската армия с техника и въоръжение трябва да бъде съвместимо със стандартите на НАТО.

Предложение:

- **Необходимо постепенно да се извеждат от употреба остарелите технологии и да бъдат заменени с високо ефективни.**

2) Управлението на човешките ресурси не се базира на цялостна стратегия за развитие, както за военния, така и за цивилния състав. В момента функционират три висши военни училища и академии, планира се изграждане на военно-медицински университет, без да е доказана необходимост от такива.

Предложения:

- **Необходима е Стратегия за развитие на човешките ресурси в сферата на „Отбраната и въоръжените сили“, която да бъде обсъдена и приета заедно с всички социални партньори и която да включва прозрачни правила за кариерно развитие, условия на труд, доходи, социални придобивки, както и подходящи инвестиции в областта на безопасността и здравето при работа.**
- **Изграждане на ефективна информационна система за свободните работни места.**
- **Необходим е граждански контрол на парламентарно ниво и ниво ведомство.**

Необходимо е да се подобри диалогът чрез редовни консултации в Отрасловия съвет за социално сътрудничество, като същият с цел добра комуникация се председателства на високо политическо ниво (министър или упълномощен заместник министър).

3) Границите на България се явяват външна граница на ЕС и в последните години са под изключителен натиск от нелегални мигранти с различна националност.

Предложение:

- **Необходимо да бъде изградена ефективна организационна и техническа система за ограничаване на незаконната миграция.**

XIX Селско стопанство

1) Секторът зависи до голяма степен от изплащаните субсидии в рамките на Общата селскостопанска политика (ОСП) на Европейския съюз. Свивът на българското селско стопанство след 90-та година можеше донякъде да се забави с активна държавна политика. Селското стопанство на България, както и европейското, е отрасъл от изключителна важност за нашата икономика и особено за нашите селски райони, доколкото осигурява заетост на около 1,4 млн. души заети постоянно или временно в него. България стана част от ЕС през 2007 г. с договореност за старт на субсидиите за земеделие равен на 25% от размера на помощта за „старите“ държави. Страната ни получава много под 90% от средната стойност за плащане в ЕС и затова постигнатото увеличение на директни плащания за периода 2014-2020 г. с 30% е изключително важно.

Основните проблеми, които произтичат от липсата на финансиране, са свързани с ниското заплащане на труда и непълната заетост, което генерира по-ниски размери на обезщетенията и пенсиите. Това неминуемо се отразява и на стандарта на живот на тези лица и на техните семейства. Непълната заетост създава и несигурност в хората, които полагат труд в този изключително важен и жизнено необходим за населението отрасъл на икономиката.

На фона на преброените 371 100 земеделски стопанства през 2010 година регистрираните земеделски производители през 2015/2016 година са едва 98 303. Подадените заявления в системата за регистрация на кандидати и заявления за подпомагане ИСАК 2016 г. са 115 549. Или кандидаствалите за средства по ОСП са значително по-малко от тези, които имат право на тези средства.

Предложение:

- **Необходимо е държавните институции да извършат задълбочен анализ на какво се дължи липсата на интерес от останалите 260 000 земеделски стопанства.**

2) Обхват на социално и здравно покритие на земеделските производители и тютюнопроизводители – участниците в осигурителната система са едва 82 147 или 11,1% от общо заетите в отрасъла (738 634) или 21,1% към заетите на пълен работен ден (389 107 души). Действителният брой на лицата в работоспособна възраст, които упражняват такава дейност, е значително по-висок. По този начин не може да се гарантира дори минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст. Еднодневният трудов договор не успя да изведе на

светло трудовите отношения в селското стопанство. В допълнение той носи само ограничени осигурителни права за заетите.

Предложения:

- **Промяна на Кодекса на труда за премахване на едnodневните трудови договори, въвеждане на пълноценни договори с всички осигурителни вноски за всички осигурителни случаи.**
- **Средства по ОСП да получават само земеделски производители, които участват в реален социален диалог и работят за подписване на колективно трудово споразумение.**

XX Строителство

1) В строителството по-голямата част от реализираните инвестиции е вследствие на обществените поръчки. Като правило, основният критерий за оценка при обществени поръчки е т.нар. най-ниска цена, рефлектираща негативно най-вече върху заплащането на труда и качеството на вложените материали. Въвеждането на икономически най-изгодна цена, обвързана с качеството и гаранциите за съответната инвестиция, е по-правилният критерий, тъй като в него могат да бъдат включени и защитени минимални нива на заплащане за строително-монтажни работи.

Предложение:

- **Промяна на критерия за оценка при прилагане на Закона за обществени поръчки при извършване на строително-монтажни работи (СМР) с въвеждането на критерия „икономически най-изгодна цена“. Базирайки се на ратифицираната от Република България Конвенция № 94 на МОТ Министерският съвет да има задължението да утвърди предложената и договорена от социалните партньори в строителството ежегодна минимална цена за един час на труд при извършване на СМР.**

XXI Транспорт

1) Служебният министър на транспорта предложи на служебния кабинет на Република България да бъде прекратена откритата процедура за концесиониране на летище София, имайки предвид редица аргументи включително свързани и с националната сигурност.

Предложение:

- **Включване на Летище София в забранителния списък за концесия и приватизация.**
- **Разширяване на инфраструктурата и модернизиране на летище София единствено с държавни инвестиции и собствени на дружеството средства.**

2) В столичен автотранспорт и електротранспорт се наблюдава от години ниско заплащане на водачите и останалия персонал, което представлява предпоставка за липса на кадри и все повече застаряващ персонал. В повечето поделения съществуват условия на труд които не отговарят на европейските стандарти и норми. Необходимо е модернизация на съответните авто- и електропаркове, макар, че в тази насока вече е направено не малко. Липсват и ефективни програми за привличане на младите хора в този вид транспорт, като например, разяснителни програми в специализираните училища.

Предложения:

- **Продължаване на модернизацията и подновяване на автомобилния парк в Столичния автотранспорт;**
- **Подобряване условията на труд в столичните авто- и електротранспорт;**
- **Значително повишаване на основните работни заплати във всички транспортни общински дружества;**
- **Популяризиране на професиите в общинските транспортни дружества чрез специални програми с цел създаване на привлекателен образ на професиите сред младите хора.**

3) В системата на железопътния транспорт проблемите се очертават като най-тежки и видимо трудно решими. Досега прилаганите стратегии и програми се оказват не достатъчно ефективни и не предлагат бързи решения. Предлаганите методи за финансово стабилизиране на БДЖ са крайно неприемливи, като например концесии на други предприятия и то печеливши, напр. Летище София. Не се извършва никаква рекламна и разяснителна дейност за предимствата на железопътния транспорт, в това число и екологични.

Предложения:

- **Незабавно създаване на работеща стратегия за управление и развитие на българските железници;**
- **Приемане на Национална транспортна схема;**
- **Държавно и европейско инвестиране в ж.п. транспорта за модернизиране както на железопътния състав, така и на инфраструктурата;**
- **Създаване на законови и икономически предпоставки за предпочитане на железниците при превоз на стоки и товари пред шосейния транспорт – въвеждане на магистрални такси за товарните автомобилни превозвачи;**
- **Забрана за превоз на транзитно преминаващите товарни автомобили по Републиканската пътна мрежа и качването на товарните автомобили на специализирани вагони (от граница до граница);**
- **Запазване на дейностите по ремонт и поддръжка на железопътната инфраструктура и подвижния железопътен състав на дружествата и прекратяване на аутсорсинга на дейности;**

4) От години в ДАИ не се предприема нищо за увеличаване на работните заплати на служителите. Определеният процент в Бюджета за тази администрация относно Фонд работна заплата е крайно недостатъчен. На практика се получава така, че голяма част от работните заплати се доближават до минималната. Не се отчита и фактът, че тези служители работят при изключително тежки условия, подложени са на натиск от различни превозвачи и стват лесна мишена за корупционни практики.

Предложение:

- **Спешно повишаване на бюджета на ИА „АА”, както в частта му за работните заплати, така и в тези за подобряване условията на труд, работно и униформено облекло и др.**

XXII Хидромелиорации

1) Поминъкът на голяма част от българското население е свързан пряко със селското стопанство и бъдещото им благоденствие зависи от устойчивото управление на почвените и водните ресурси. България разполага със значителна по мащаби хидромелиоративна инфраструктура, която в недалечното минало е била основа за ускорено развитие на селскостопанския сектор. Сега е в упадък, а земеделието ще става все по-зависимо от климатичните промени.

Хидромелиоративната инфраструктура в България е сериозно увредена. Средствата, получавани на ниво система, са недостатъчни дори за основна поддръжка и едва около 8% от „годните“ площи обслужвани от НС-ЕАД реално се напояват.

Предложение:

- **Задължително е изготвянето на независим пълен анализ на дейността на дружеството НС-ЕАД в периода от 2008 година, което към момента е със задължения около 34 млн. лв. и във фактически фалит, предизвикан от неспиращи възбрани върху имущество от съдия изпълнител.**

- **„Напоителни системи“ ЕАД трябва да предоставя „услуги от общ икономически интерес“, за което има гарантирани в бюджета на МЗХ 15млн. лв. По силата на Решение на ЕС от 20.12.2011 относно прилагането на чл.106, параграф 2 от Договора за функциониране на ЕС обаче сумата, която може да бъде предоставена е 15 млн. евро. Настояваме тази сума да бъде заложена в бюджета на МЗХ.**

2) Цените за предоставяните услуги от „Напоителни системи“ ЕАД са непосилно високи за земеделските производители.

Предложение:

- **Водещият принцип при ценообразуването и определянето на тарифите трябва да е в пълно съответствие с разпоредбите на чл.9 от Европейската рамкова директива за водите, а именно възстановяване на разходите за водни услуги, осигуряване на адекватни стимули за потребителите да използват ефективно водните редурси, което допринася за постигане на екологичните цели и зачитане на принципа “замърсителят плаща”.**

3) Липсва разбиране за истинските мащаби на наводненията през последните години в селските райони и за нуждата от адекватни мерки за минимизиране на риска от наводнения в България. В тази връзка е необходимо да се гарантира, че въздействието на наводненията върху селското стопанство и селските общности е приоритетна цел на държавата.

Предложения:

- **Хидромелиоративният сектор в България включва експлоатацията, поддръжката и управлението на свързаната хидротехническа инфраструктура на оперативно ниво като предпоставка за ефикасно управление на риска от наводнения на ниво речни басейни. В съответствие с политиката на ЕС за водите, която поставя акцент върху развитието на зелена инфраструктура, е необходим подход, който да подчертава и степенува по значение мерките за естествено задържане на водата, като например изграждане на зелени ивици по протежението на открити събирателни и главни отводнителни канали.**
- **Изясняване на собствеността и контрол върху стопанисването на язовирите, които трябва да се управляват като критични елементи на хидротехническите системи.**
- **Необходимо е ясно и безусловно координиране на действията между МЗХ и МОСВ. Трябва да бъде законово уредена съвместна отговорност на двете министерства относно участие в изготвянето на плановете за управление на риска от наводнения и контролът по тяхното изпълнение.**
- **Необходимо изработването на ясна стратегия с визия за възстановяване на ефективен и ефикасен хидромелиоративен сектор за икономически жизнеспособно, конкурентно земеделие, устойчиво на въздействията от изменението на климата и не на последно място да се осигури ефективна превенция и защита от вредното въздействие на водите.**

4) В близкото минало България е заемала челни позиции в областта на образованието, обучението по хидромелиорации, но днес изграденият капацитет почти се е стопил на всички нива (университетски преподаватели, професионални инженери, оператори, мениджъри).

Предложение:

- **Създаване на силни и жизнеспособни национални програми за образование и професионално обучение, които да са насочени към практическите участници в процеса.**

XXIII Химическа индустрия

1) Главният проблем за торовата индустрия в нашата страна е цената на природния газ, който е основна суровина. Тази цена формира повече от 70% от общите разходи на дружествата ни. Искането на „Булгартрансгаз“ за поскъпване на синьото гориво от месец април с 32% ще доведе до тежки последици за финансовото състояние на всички потребители на природен газ в България.

Предложения:

- **За постигане на по-добри цени и сигурност на доставките е необходимо да се осигури диверсификация на източниците за доставка на природен газ. В тази връзка трябва да се отчете, че при забавяне на газовата връзка с Гърция ще загубим евросредства, ако реалният строеж на българо-гръцката газова връзка не започне догодина. Евентуално забавяне може да струва на страната ни и договора за доставка на синьо гориво от Азербайджан.**
- **Продължаване на реализацията на проекта Междусистемната връзка IGB, тъй като е проект от общностно значение и реализацията му получи европейско финансиране. По нея България ще може да получава газ от Каспийския регион (чрез Южния газов коридор), както и втечен газ от бъдещия терминал край Александрополис.**

XXIV Хранителна и питейна промишленост

1) Съгласно чл. 57, ал. 2 от КТ работници и служители, нечленуващи в синдикални организации, могат да ползват клаузите на КТД, сключен в предприятията, със заявление за присъединяване. Тази правна възможност все по-често се използва от работодателите в отраслите „Хранителна промишленост“ и „Питейна промишленост“, които със заповедта за назначение на работника или служителя му връчват и заявление за присъединяване и по този начин всъщност лишава синдикалната организация от възможността да привлече нови членове. Считаме това действие за противозаконно, тъй като новопостъпилият работник е принуден от работодателя да вземе неинформирано решение за присъединяване към КТД, което той непознава и не е наясно за какъв период от време се присъединява, кои клаузи касаят него.

Предложение:

- **Присъединяването към КТД трябва да става съгласно процедурата описана в Кодекса на труда и след информиране и консултиране на новопостъпилият работник за клаузите по КТД, както и след запознаване с втората страна подписала КТД. На тази база новопостъпилия работник може да вземе своето информирано решение дали да се присъедини или да стане член на синдиката.**

2) Основните форми на заетост в отрасъл „Хранителна промишленост“ са чрез назначаване на персонал от Агенциите за временна заетост и срочни трудови договори за сезона. Сезонната заетост се ползва в почти всички фирми в отрасъла, като с агенциите работят предимно международни компании. В някои от тези компании се ползва и двата вида заетост – наети чрез

Агенции за временна заетост и сезонно наети. Регистрирани са множество случаи, при които наети чрез Агенциите за временна заетост работят целогодишно.

Предложение:

- Необходимо е разширяване на правомощията на ИА „ГИТ“ при осъществяване на контрол на Агенциите за временна заетост.